

Arbetspension

2:2020

MOT EN NY HAMN

Mikko Kautto presenterar
Pensionsskyddscentralens
nya hem i Fiskehamnen. **S. 4**

FORSKNING

Vad vet folk om pensioner?

S. 14

BALANS

Pensionskostnaderna i styr ?

S. 16

FÖRETAGARPENSION

FöPL är mer än en pensionsförsäkring

S. 24

20

KAROLIINA KIURU
leder PSC:s juridiska
linje sedan augusti.

4

FISKEHAMNENS CAMPUS är platsen för Pensionsskyddscentralens
nya kontor från årsskiftet.

3 LEDARE
Tuovi Rautjoki: Arbetspensio-
nens svåra glädjebudskap

4 INTERVJU
Mikko Kautto i Pensions-
skyddscentralens nya
hemmahamn

7 INKOMSTREGISTRET
Förmånerna tas med i in-
komstregistret

8 ARBETSPENSIONS DAGEN
Sammanfattning av dagen

12 ANALYSEN
Jaakko Kiander:
Självuppfyllande misstroende

14 SAKKUNNIG
Sanna Tenhunen: Hur mycket
vet folk om pensioner?

16 RISKHANTERING
Bättre styr på kostnaderna

20 INTERVJU
Karoliina Kiuru leder nu
PSC:s juridiska linje

24 I VARDAGEN
FöPL är mer än en
pensionsförsäkring

26 SAKKUNNIG
Heikki Tikanmäki: Borde de
som uppnått pensionsåldern
fundera på fritidens pris?

28 JORDEN RUNT

30 AKTUELLT

31 UTNÄMNINGAR

32 NYA PUBLIKATIONER

8

ARBETSPENSIONS DAGEN samlade ca 800 deltagare. På grund av corona-
restriktionerna sändes föredragen över nätet. Susan Kuivalainen och Pasi
Moisio på inspelningsplatsen.

16

ISMO RISKU åskåd-
liggör idén med auto-
matiska stabilisatorer.

Arbetspensionens svåra glädjebudskap

MEDBORGARNAS pensionskunskaper har mätts än en gång. En nypublicerad undersökning visar att största delen av finländarna inte vet hur mycket pensionsavgifter det betalas för deras inkomster.

Lyckligtvis finns det också glädjenyheter bland resultaten: många känner väl till grunderna för pensionsskyddet. Ungdomarna utmärker sig överraskande med sina pensionskunskaper. Du kan läsa mer om undersökningen på sidan 14.

VAR OCH EN borde känna till sitt eget pensionsskydd. Med hjälp av den kunskapen är det också lättare att förstå den offentliga debatten om pensionerna. I fråga om medborgarkommunikationen sitter pensionssektorn i samma båt med många samhällsrelaterade teman: man informerar och kommunicerar, men effekten ter sig liten eller åtminstone långsam. Folks vardag fylls av annat som är aktuelltare.

MEDBORGARKOMMUNIKATION är inte raketforskning, men kräver upprepning och uthållighet. Vi ska tänka på om vad och till vem vi talar och formulera det på ett vettigt och till och med roligt sätt. Vi ska leta fram sådana kanaler som pengarna räcker till för och sätta igång. Vi mäter resultaten och justerar sättet att arbeta vid behov. Vi vågar försöka oss på nya saker och avstå från sådant som inte fungerar.

DET SOM JOBBAR för oss som pensionskommunikatörer är att arbetspensionen är personlig, att det är lätt att sköta pensionsärenden och att pengar alltid intresserar människor. Vi som jobbar med pensioner är också många och vi kan slå ihop våra krafter inför kommunikationsutmaningen – budskapet blir starkare när vi framför det tillsammans. Låt oss alltså ha armarna uppkavlade och fortsätta sprida glädjebudskapet.

JAG BÖRJADE skriva ledare i Arbetspension för ca ett år sedan. Mitt arbete med pensionskommunikationen och tidskriften fortsätter, men nästa år är det dags att ge plats också för andra ledarskribenter. Samtidigt får vår tidskrift ett nytt utseende och nytt innehåll.

TACK för i år och trevlig väntan på julen! ■

Tuovi Rautjoki
chefredaktör
E-tidskrift: Työeläkelehti.fi
Twitter: @TuoviRautjoki

Arbetspension är en fack- och intressegruppstidskrift för pensionssektorn. Den ges ut av Pensionsskyddscentralen.

UTGIVARE
Pensionsskyddscentralen, Etk.fi

E-TIDSKRIFT
Työeläkelehti.fi

NYHETSREVIS
Prenumerera på vårt nyhetsbrev på Työeläkelehti.fi

REDAKTIONENS E-POST
tyoelake-lehti@etk.fi

CHEFREDAKTÖR
Tuovi Rautjoki

REDAKTIONSCHEF
Anne Iivonen

REDAKTIONSSSEKRETERARE
Pia Hansson

REDAKTIONSRÅD
Tiina Grönqvist (Varma)
Kristiina Halonen (Ilmarinen)
Marjukka Hietaniemi (Pensionsskyddscentralen)
Jorma Kinnunen (LPA)
Kalervo Koistinen (Porasto)
Markus Palomurto (Pensionsskyddscentralen)
Marjo Skoglund (Elo)
Pirta Toivonen (Veritas)
Katriina Valve (Keva)

MEDVERKANDE I DETTA NUMMER
Katri Isotalo, Jaakko Kiander, Peter Lindström, Matti Lumijärvi, Antti Mielonen, Jouko Ollikainen, Lotta Rantala, Merja Raunis, Jenni Räsänen, Sanna Tenhunen, Heikki Tikanmäki, Tero Uusimäki och Mika Vidlund.

PRENUMERATIONER OCH
ADRESSÄNDRINGAR
aineistolaukset@etk.fi
tfn 029 411 2500

GRAFISK FORMGIVNING
Aste Helsinki Oy/Markku Laitinen

TRYCKERI
Hansaprint Oy
papper LumiPress Silk 130 g/m²

54 årgången
ISSN 00355-2748 (tryckt)
ISSN 1799-523X (verkkajulkaisu)
Helsingfors 2020

Arbetspension utkommer två gånger om året, nästa gång i juni 2021.

PÄRMBILD:
Karoliina Paatos

Pensionsskyddscentralen flyttar från Böle

TILL EN NY HEMMAHAMN

"På Campus kommer vi att använda oss av nya arbetsmetoder och även de tekniska arbetsredskapen moderniseras."

Verkställande direktör Mikko Kautto står framför Pensionsskyddscentralens nya kontorshus i Fiskehamnen. Snart tänds lamporna på våningarna i kontorshuset Fiskehamnens Campus och platsen väcks till liv.

TEXT JENNI RÄSÄNEN | FOTO KAROLIINA PAATOS

PENSIONSSKYDDSCENTRALENS verksamhet vid Fiskehamnens Campus inleds om en månad i början av januari. Verksamheten i det nuvarande kontorshuset i Böle på Bokhållargatan upphör den 18 december och då släcker sisten ut ljuset i 12-våningshuset. Under flytten sker all verksamhet via distansförbindelser.

Flytten inverkar inte på de tjänster och som Pensionsskyddscentralen tillhandahåller sina kunder eller annan verksamhet.

Pensionsskyddscentralen (PSC) har en lång historia bakom sig i Böle. PSC flyttade dit år 1976 till det då nybyggda våningshuset. När kontorshuset för ett år sedan blev sålt, började letandet efter nya lämpliga kontorslokaliteter på flera håll. Förslagen på tänkbara lokaliteter var flera. Det som till slut inverkade på valet var tidtabellen och de goda förhållandena på Fiskehamnens Campus, i synnerhet möjligheterna den nya teknologin skapar.

– På Campus kommer vi att använda oss av nya arbetsmetoder och även de tekniska arbetsredskapen moderniseras. På så sätt kommer flytten att forma också vårt sätt att arbeta, säger verkställande direktör Mikko Kautto.

DET AKTIVITETSBASERADE kontoret i Fiskehamnen stärker samarbetet. De moderna lokaliteterna valdes till arbetsplats för dryga 300 arbetstagare. Personalen har från början deltagit aktivt i planeringen av utrymmena och funktionaliteten.

– Pensionsskyddscentralen är känd för sitt goda arbetsklimat, och det vill vi bevara oberoende av plats.

Fakta om flytten

- Pensionsskyddscentralen flyttar till Fiskehamnen i Helsingfors.
- De nya kontorslokaliteterna finns i byggnaden Fiskehamnens Campus på adressen Partitorgsgränden 5.
- Dörrarna till det nya aktivitetsbaserade kontoret öppnas 4.1.2021.
- Betjäning av besökande kunder sker i fortsättningen i sin helhet på International House Helsinki (IHH) på adressen Fågelviksgränden 2, som är beläget nära det nya kontoret. Alla andra verksamheter flyttas till de nya kontorslokaliteterna i samband med flytten.
- Kontorshuset i Böle på Bokhållargatan är öppet sista gången den 18 december. Under mellanperioden fungerar alla tjänster via distansförbindelser.
- Kontaktuppgifter och närmare besöksanvisningar finns på webbplatsen Etk.fi.

Pensionsskyddscentralen öppnar sina dörrar i Fiskehamnen i januari. Vd Mikko Kautto i Fiskehamnen med det nya kontorshuset i bakgrunden.

I entréhallen möts besökarna av träskulpturen My Little Poro, formgiven av Jasmin Anoschkin. Här med verkställande direktör Mikko Kautto.

Samhörigheten och samarbetet kommer att öka och därmed också öppenheten.

Samhörigheten och samarbetet kommer att öka och därmed också öppenheten, förklarar Kautto.

Största delen kommer att flytta från egna arbetsrum till aktivitetsbaserade utrymmen där det varje dag går att välja plats utifrån de aktuella arbetsuppgifterna. Syftet är att möjliggöra olika sätt att utföra arbete och öka på växelverkan.

Betjäning av besökande kunder kommer inte längre att ske i PSC:s kontorshus, utan vår kundbetjäning kommer att finnas i närheten av det nya kontoret på International House Helsinki på adressen Fågelviksgränden 2. Alla andra verksamheter flyttas till de nya kontorslokaliteterna i samband med flytten och fortsätter som tidigare.

– Vi har haft verksamhet i IHH:ssa redan tidigare och nu kommer vi att koncentrera vår betjäning av besökande kunder dit, berättar Kautto.

DE NYA kontorslokaliteterna går bättre än tidigare att forma efter arbetet och möjliggör även framtida ändringsbehov. Kontorslokaliteterna och speciellt

mötescentret har planerats så att de behov arbetet och intressegruppsverksamheten har enkelt går att uppfylla i de nya lokaliteterna.

På Fiskehamnen Campus utnyttjas artificiell intelligens i optimeringen av både energieffektiviteten och inomhusluftsförhållandena. Byggnaden har miljöcertifikatet BREEAM.

PSC har ingått ett långvarigt hyreskontrakt med Varma om kontorslokaliteterna på den tredje och fjärde våningen och mötescentret på andra våningen i Fiskehamnens Campus. Arek Oy, som producerar it-tjänster för pensionsförsäkringen, flyttar samtidigt och kommer att finnas på femte våningen.

FLYTTÅRET är också PSC:s 60-årsjubileumsår.

– Hoppet från det nuvarande till det nya är på många sätt enormt. Det nya stället är byggt för att tåla tid och har ytor som går att forma enligt framtida behov, berättar Kautto.

– PSC kommer att trivas här länge. Campus blir vår nya hemmahamn. ■

TEXT **MATTI LUMIJÄRVI** ILLUSTRATION **SKATT.FI**

Lamminmäki säger att försäkrarna ska själva se till att förmånsuppgifterna och systemen för dem sätts i skick, även om förmånsarbetsgruppen diskuterar sakerna tillsammans. Inlämnandet av förmånsuppgifterna medför en del ytterligare arbete inom pensionssektorn.

* Landskapet Åland och dess myndigheter

Det är ett steg närmare beskattning i realtid också för pensionstagarna, eftersom skattemyndigheten i framtiden oftare kan skicka ändringsskattkort till dem som betalar ut förmåner. ■

Direktsändning med undantagsarrangemang

PÅ ORANGE MATTAN

Arbetspensionssektorn kan förnya sig och vid behov möta framtiden försedd med ansiktsmask. Det visar höstens Arbetspensionsdag, nr 49 i ordningen. Evenemanget streamades från en orange matta på Pensionsskyddscentralen.

TEXT ANNE IIVONEN | FOTO KAROLIINA PAATOS

Arbetspensionsdagen lockade ca 830 deltagare att samlas på nätet som kring en lägereld. Konferencieruppgiften sköttes chosofritt av **Annika Damström**. Stämningen var som på en aktualitetssändning i tv.

I inledningsdelen fick publiken höra ett linjetal av Pensionsskyddscentralens vd **Mikko Kautto**, som talade om pensionssystemets uppdrag.

– Arbetspensionen är inte ett socialbidrag utan en rättighet som var och en tjänar in själv genom arbete och avgifter, påminde han.

I den offentliga debatten kretsar intresset dock ofta kring de pensionsmiljarder som aktörerna inom arbetspensionssystemet förvaltar och placeringsavkastningen på dem. De är redskap för att sköta uppgiften. Kautto betonade att arbetspensionssystemets huvudsakliga uppdrag är socialförsäkringens produkt, ar-

betspensionen som är avsedd som ålderdomstrygghet.

– Med hjälp av denna vår huvudprodukt, arbetspensionen som pålitligt betalas ut månatligen, kan vanliga människor självständigt ha kontroll över sina liv.

Enligt Kautto accentueras pensionskyddets betydelse ytterligare vid förändringar, såsom vi har fått se nu under coronakrisen.

KAUTTO anser att arbetspensionssektorn inte behöver ändra riktning, fast världen drabbas av omvälvningar.

– När de som förvaltar pensionssystemet sköter sitt grundläggande uppdrag ökar de tillsammans stabiliteten i samhället, de minskar inte den, betonade Kautto.

Arbetspensionssektorn verkar inte i ett vakuum. I och med att den är en del av den sociala tryggheten, riktas blickar också mot den när spelrummet inom de offentliga finanserna stramas åt.

Arbetspensionen är inte ett socialbidrag utan en rättighet som var och en tjänar in själv genom arbete och avgifter.

Mikko Kautto, Pensionsskyddscentralen

Arbetspensionsdagen år 2020 i lägereldsinspirerade färger. Evenemanget sändes på nätet från PSC:s auditorium i Östra Böle i Helsingfors. På fotot syns paneldeltagarna, fr.v. Liisamari Krüger (Elo), Heikki Hiilamo (THL), Katarina Murto (STTK), Heli Backman (SHM) och konferenciern Annika Damström.

Utveckling förutsätter förtroende

FÖPL-SEMINARIET fokuserade på FöPL-systemets tillstånd och utvecklingsmöjligheter. Som diskussionsunderlag fungerade iakttagelser från PSC:s tjänstedesignprojekt, som presenterades av utvecklingschef **Eeva Poutiainen**.

De viktigaste rekommendationerna som projektet gav är regelbundna påminnelser om FöPL-försäkringen till företagarna under deras yrkesbana, branschens gemensamma kommunikation om nytan av FöPL och utbildning till företagarna.

Arbetsmarknadsdirektör **Janne Makkula** från Företagarna i Finland betonade vikten av att arbetsinkomsterna fastställs på ett realistiskt sätt.

– Vi är oroad för låga arbetsinkomster. De har dåliga följder för företagarna: den sociala tryggheten stannar lätt kvar på miniminivå. FöPL är en försäkring, inte en placering. Utveckling av FöPL förutsätter att förtroendet för systemet förbättras.

På seminariet talade också enhetsdirektör **Harri Kangaskoski** från Elo och avdelningschef **Hannu Ijäs** från SHM.

Ijäs påpekade att FöPL är en del av den sociala tryggheten. Samma eurobelopp ger likadan trygghet. I den meningen är FöPL alldeles lika bra som ArPL.

– Men vi har företagare i huvudsyssla vilkas arbetsinkomst är på den nedre gränsen för FöPL. Situationen har försämrats med åren – riktningen är alltså fel, sammanfattade Ijäs.

Staten står som garant för FöPL-systemet. Andra försäkringar har ingen sådan garanti. Statens betalningsandel har hela tiden ökat. Ijäs anser dock inte att det är ett problem att staten är med om att bekosta FöPL utan det att arbetsinkomster fastställs till för låga belopp.

SHM:s nya FöPL-arbetsgrupp tar vid där den föregående gruppens arbete avslutades. På agendan finns underförsäkring, sättet att ge anvisningar om arbetsinkomsten och en utvärdering av hur verkställighetsmodellen fungerar.

Tuovi Rautjoki

Kautto är av den uppfattningen att framtida åtgärder mot finansiella risker måste inkludera ett övervägande av automatiska stabilisatorer. Det finns efterfrågan på det för att man bättre ska kunna gardera sig mot demografiska och finansiella risker. Pensionssektorn har också varit tvungen att anpassa sig till en knapp ekonomisk utveckling och negativa räntor, eftersom det inte går att förvänta sig avkastning från räntefonder såsom förr.

OM FÖRMÅGAN att förändra sig vittnar också de ändringar av pensionslagstiftningen som **Jaakko Kiander** behandlade i sitt anförande. Det har ofta gjorts ändringar. De senaste stora pensionsreformerna trädde i kraft åren 2005 och 2017. Den första förde med sig flexibilitet i pensionsåldern och den senare en stegvis höjning av pensionsåldern. Samtidigt med 2017 års pensionsreform trädde också konkurrenskraftsavtalen i kraft. På det stora hela har reformerna lyckats, eftersom pensionsövergångarna har senarelagts med ett år per decennium sedan 1990-talet.

Arbetspensionsdagen serverade också information om den stora socialförsäkringsreformen, placeringsavkastningens framtid i nollräntornas värld och funderingar kring behoven att reformera företagarnas pensionsförsäkring. Dagens avslutades med en paneldiskussion om arbetsförmåga och med faktaboksförfattaren **Henri Hyppönens** anförande om framtidens ledarskap.

PSC:s team som stod för arrangemangen. Fr. v. Marina Sirola, Matti Lumijärvi, Tuovi Rautjoki, Katri Saareinen, Marika Sahlberg, Anne Iivonen och Verner Aalto.

SHM:s kanslichef, ordföranden för PSC:s representant **Kirsi Varhila** har blivit känd för allmänheten när hon har informerat om coronaepidemin. På Arbetspensionsdagen berättade hon om åtgärderna mot epidemin. Hon rekommenderade ansiktsskydd, vilket också syntes i bakgrundsarrangemangen under dagen. ■

Työeläkepäivä Online 17.11.
2020
Muuttuva maailma, yhteinen suunta

Ur arrangörens dagbok

UNDER CORONAHÖSTEN var arrangemangen ganska annorlunda än förr. För arrangemangen stod Pensionsskyddscentralens utbildningsenhet och kommunikationsavdelning. Pensionsutbildaren Marina Sirola inledde arrangemangen i våras. Här några utdrag ur Marinas dagbok.

1 PRESENTATIONSMATERIALET och talarnas anföranden blev klara och färdiga att publiceras strax före evenemanget. På planeringsmötena beslut vi att de som talar ska visa bildserier som stöder deras föredrag. De var säkert till hjälp för deltagarna i det virtuella evenemanget.

2 I MAJ började vi planera det virtuella rummet och den tekniska plattformen. Vi bestämde oss för att anlita Prospectum, som producerar tjänster för virtuella evenemang. Helt utan överraskningar och hjärklappningar gick det inte. I kameramannens kalender hade bokningen hamnat på fel dag. Trots det fungerade samarbetet med tjänsteprocenterna sömlöst. När vi hade fått evenemangsplattformen presenterad för oss i maj visste vi redan att den var ett verktyg som passade just våra behov. Hela sommaren funderade vi på om det skulle gå att genomföra evenemanget live och hordant coronaläget skulle vara i november.

3 DEN VISUELLA PROFILEN slogs också fast i maj. Katri Saareinen på PSC:s kommunikationsavdelning formgav de grafiska elementen och den visuella profilen i orange toner som inspi-

rerades av lägereldens värme. På det sättet fick evenemanget uppmärksamhet på nätet och i sociala medier redan i somras. Anmälningstiden började i september och folk började strömma in i en jämn takt.

4 PROGRAMPLANERINGEN och valet av talare hade inletts redan i februari. Talarna kontaktades för första gången i maj. På det sättet såg vi till att kommunikationsavdelningen med Tuovi Rautjoki i spetsen och vi hade huvuddragen klara i god tid före semesterna. Sedan behövde programmet bara finslipas. Vi är glada över att vi fick alla de intressanta talare som vi önskade med på Arbetspensionsdagen.

5 CORONAESTRIKTIONERNA tvingade oss till ett nytänk i fråga om arrangemangen. Ledningen välsignade beslutet att ordna dagen virtuellt i slutet av augusti. Sedan kom marknadsföringen i gång med full fart. Vi tog itu med jobbet med en helt ny drive och med tanken att ärmarna skulle kavlas upp i god tid. Det hände allt möjligt, som man kan gissa, när det bekanta evenemangskonceptet den här gången gjordes på ett helt nytt sätt.

När direktsändningen på nätet sedan startade tisdagen 17.11, förde konferenciern, talarna och sessionsordförandena evenemanget fint i mål. Tekniken och våra kommunikatörer ledde diskussionen virtuellt och vi höll lugnt på med vårt i bakgrunden. Det hela löpte fint.

Marina Sirola

Från förhinder till flexibilitet

I SEMINARIET om reformen av den sociala tryggheten talade forskningsprofessor **Pasi Moisio** om behovet av ett klarare och mera väl fungerande system. I flera decennier har den sociala tryggheten reviderats bit för bit, vilket har resulterat i ett lapptäcke. Tjänster och förmåner har skilts åt. Samtidigt har arbetet, teknologin och befolkningsstrukturen förändrats.

Moisio leder en parlamentarisk kommitté som har till uppgift att definiera problemen till en vägkarta för reformen inom loppet av år 2021. Reformen kommer att pågå under två regeringsperioder. All information och källorna hålls öppna för utvärdering.

Enligt Ilmarinens överläkare **Maija Haanpää** har arbetet blivit flerformigare och kompetenskraven i arbetslivet ökat. Har alla t.ex. tillräckliga digitala kunskaper? Var och en borde dock kunna delta i arbetslivet enligt förmåga, också de som har en partiell arbetsförmåga. – Aktivering segrar alltid över passivering, betonade hon.

Flitfällorna bör minimeras och den sociala tryggheten bör anpassa sig snabbare till människors varierande situationer.

Osmo Soininvaara bidrog med erfarenhetens röst. Han ser några huvudproblem i reformer av den sociala tryggheten. För det första har trepartssamarbetet riggats för att fördela tillväxt: det fungerar bra, när det ständigt finns mer att fördela, men inte längre när kakan inte växer. Förhinder utgörs också av stigberoende och uppdelningen av beslutsfattandet på olika förvaltningsområden. Enligt Soininvaara utgörs hinder ofta också av fackförbund och partier, dvs. en vetokrati, där alltför många har vetorätt.

Matti Lumijärvi

Balansgången med finansieringen handlar om risktagning

PÅ PLACERINGSSEMINARIET diskuterades trender som höjer ArPL-avgiften. Ökande livslängd och låg nativitet orsakar tryck på avgiften. Utöver dessa nämnde seminariets ordförande **Ismo Risku** en långsam ökning av realinkomsterna och effekterna av negativa räntor.

Placeringsproffset **Mikko Niskanen** diskuterade om låga räntor kunde vara till hjälp för dem som placerar pensionsmedel i och med att det nu går att få förmånlig kredit. Tänk om pensionsförsäkrarna skulle utnyttja hävstångseffekten och ta lån för att öka placeringsavkastningen?

Placeringsdirektör **Jarkko Soikkeli** från pensionsbolaget Varma tog inte direkt ställning till det. Han åskådliggjorde dock att det på världsmarknaden redan länge har funnits en kraftig rörelse neråt i fråga om statslån med högre kreditklassificering. Ett särdrag som bör beaktas i nuläget är också att centralbankerna förr lyckades med att motverka inflation, men inte längre under det här millenniet.

Med sin aktuarielblick bidrog **Hillevi Mannonen** med iakttagelser om den finansiella balansgången. Enligt henne finns det två alternativ: antingen ska solvensregleringen ändras med någon mekanism eller flexibiliteten i ansvarsskulden ökas. Det handlar helt enkelt om vilken sida av balansräkningen man studerar. Det väsentliga är att tillsammans fundera på vad man vill. Någon bär risken i alla fall.

Anne Iivonen

Självuppfyllande misstroende

Pensionsutgifterna och välfärdsstatens finansiering är sorgklädda. De som ser den onda cirkeln frågar: blir det någonting kvar för de unga?

JAAKKO KIANDER
Direktör
Pensionsskyddscentralen

Pensionssystemet, liksom hela den finländska välfärdsmodellen, bildar ett oskrivet avtal mellan generationerna. Det grundar sig på tanken att varje åldersklass tar sitt ansvar när det är dess tur.

Ett misstroende för detta avtal kan bli självuppfyllande och också mera allmänt leda till en svagare solidaritet.

I början av november publicerade Näringslivets delegation EVA nationalekonomen **Sanna Kuronens** rapport *Eläkemaksujen noidankehä* (Pensionsavgifternas onda cirkel), där det skissades upp en dystrof framtid för välfärdsstaten. Orsaken ansågs vara att det kan väntas uppstå ett sådant tryck att höja pensionsavgifterna att det inte lämnar kvar något utrymme för andra offentliga utgifter.

En sådan hotbild är jämförelsevis allmän och populär. Politiska ungdomsorganisationer och unga generationsaktivister har upprepat gånger tagit fasta på samma tema. Den senaste öppningen i den riktningen är boken *Saamattomat: millainen Suomi meille jää?* (ung.

De som blir utan: ett hurdant Finland finns det kvar för oss?) (Teos 2020). Författarna till boken är **Jari Hanska**, **Minea Koskinen**, **Emilia Mäenmaa** och **Tuija Siltamäki**. I boken diskuteras unga vuxnas svaga framtidsutsikter i en värld med en långsam ekonomisk utveckling och en åldrande befolkning.

VISST ÄR DET LÄTT att hitta orsaker till pessimism. Under de senaste 30 åren har Finland drabbats av flera kriser, varav den rådande coronaepidemin är den senaste. Produktionsökningen har blivit långsammare och ökningen av realinkomsterna är knapp jämfört med den senare hälften av 1900-talet, då föräldrarna och mor- och farföräldrarna till dagens unga vande sig vid en snabbt tilltagande levnadsstandard. Sysselsätt-

ningen har förvisso förbättrats sedan 1990-talets depressionsår, men ur de ungas synvinkel är arbetsmarknaden osäker och konkurrensen om bra jobb hård. Dessutom vet vi att utvecklingen av unga åldersgruppers hela yrkesbana påverkas mycket av i hurdant konjunkturläge de kommer ut på arbetsmarknaden.

Ökande ekonomisk osäkerhet och försvagade framtidsutsikter förklarar delvis den oväntade och branta nedgången av nativiteten som upplevdes åren 2012–2019. Samma faktorer hjälper oss också att förstå ungdomarnas misstroende för pensionssystemet och några ungdomsorganisationers krav på nedskärning av pensionerna för att öka rättvisan mellan generationerna.

Pensionsnedskärningar eller andra försämringar av pensionssystemet skulle knappast vara ägnade att förbättra någons förtroende för pensionssystemet. Sådana åtgärder skulle öppna vägen för att skära ner pensionerna också i framtiden – exempelvis när dagens unga har uppnått pensionsåldern. Utgående från befolkningsprognoser kan man bedöma att unga generationer också i framtiden kan säga att de blir orättvist bemötta.

MISSTROENDET för generationsavtalet kan bli självuppfyllande och också mera allmänt leda till en svagare känsla för gemensamt ansvar. Man borde ändå inte komma till ett så dystopiskt resultat bara för att framtiden ser osäker ut.

Framtiden är alltid osäker. Man måste kunna leva med osäkerheten.

Vi vet inte hur befolkningen och ekonomin utvecklas under kommande decennier eller hurdana beslut framtida politiker fattar. Vi kan försöka gestalta framtida utvecklingsgångar med hjälp av olika scenariokalkyler, men vi kan inte förutspå framtiden.

Pensionssystemet bildar ett oskrivet avtal mellan generationerna. Vi klarar oss också i framtiden när vi bär vårt ansvar tillsammans.

OM FÖRTROENDET till kollektiva system vittrar sönder, måste vi fråga vad vi kan få i stället. Oberoende av att olika länder har olika system behövs trygghet med tanke på ålderdom, sjukdom och arbetslöshet överallt. Om det inte går att lita på ett gemensamt ordnat pensionsskydd, behövs det privata förberedelser i stället.

I boken *Saamattomat* beskrivs ett sådant alternativ genom att berätta om s.k. FIRE-tänkande (financial independence & early retirement), som går ut på att man genom egna besparingar och placeringar eftersträvar en tillräcklig ekonomisk trygghet och ekonomiskt oberoende. Exempelkalkylerna i boken visar visserligen att ett sådant mål för de flesta låg- och medelinkomsttagare med familj är omöjligt att nå. Om man stöder sig på egen placeringsverksamhet förutsätter det också en ganska stark tillit till att den globala placeringsmarknaden ger hög avkastning i all oändlighet.

UPPMUNTRAN i stället för pessimism och dystrof kan vi söka i att vi hittills har klarat oss bättre än många har fruktat.

En åldrande befolkning är inte bara ett framtidshot. Finländarnas åldersstruktur har redan förändrats betydligt: antalet personer i pensionsålder har nästan fördubblats under de senaste 30 åren och äldreförsörj-

ningskvoten har höjts i motsvarande grad. Redan för 30 år sedan var man rädd för att det skulle leda till en ohållbar situation.

Det har emellertid inte blivit någon katastrof, fast ekonomin har genomgått flera recessionsperioder. Farhågorna om en skärpt beskattning som i EVA:s rapport har hittills inte heller besannats.

TOTALSKATTEGRADEN i Finland är numera rentav litet lägre än i början av 1990-talet. Arbetsgivarnas socialförsäkringsavgifter har inte heller stigit som helhet, fast pensionsutgifterna har ökat. Äldre personers hälsa och funktionsförmåga har utvecklats bättre än förväntat och de offentliga hälsovårdsutgifterna är fortfarande på en måttlig nivå och till och med mindre än i västliga länder som vi jämför oss med.

Allt detta goda har inte uppstått av sig självt. Samtidigt har systemen reformerats och utvecklats och arbetslivslängden har ökat. De genomsnittliga pensionerna har blivit bättre och betalats i tid, och arbetspensionstillgångarna har ökat.

Utgående från den här erfarenheten skulle man också kunna komma fram till en sådan bedömning att vi också i framtiden klarar oss när vi bär vårt ansvar tillsammans.■

”Stabilisatorerna förbättrar pensionslöftenas trovärdighet.”

Finansieringen av pensionerna är inte i balans. Vi behöver nya lösningar. Kan pensionerna hyvlas ner? Det är en möjlighet, svarar experten. Men lönar sig knappast, säger intressebevakaren.

TEXT PETER LINDSTRÖM | FOTO KAROLIINA PAATOS

I flera länder som är jämförbara med Finland har det skurits i framtida pensioner. Nedsänkningarna har gjorts bl.a. genom att gallra bland förtidspensionerna, höja pensionsåldern och sänka pensionens nivå. I några länder balanseras pensionsutgifterna med s.k. automatiska stabilisatorer. Då behövs det inga särskilda politiska beslut om att anpassa utgifterna.

Kunde det finnas användning för motsvarande mekanismer också hos oss för att råda bot på underskottet i pensionsfinansieringen när en lågkonjunktur drar ut och finansieringsunderskottet växer? Balansfrågan diskuteras med vattenpass i handen av **Ismo Risku** från Pensionskyddscentralen (PSC) och **Suvi-Anne Siimes** från Tela, arbetspensionsförsäkrarnas intressebevakningsorganisation.

De går rakt på sak om möjligheterna och svårigheterna med att skära in pensionerna.

– Det kan inte förnekas att finansieringen inte är i balans. Mycket sannolikt måste pensionsavgifterna höjas eller de framtida pensionsutgifterna minskas. Ismo Risku, chef för PSC:s planeringsavdelning, utför mätningar.

Låt oss se närmare på prognosen. Utgiftssidan lyser inte röd, ännu. Behovet av stabilisera finansieringen blir akut först någon gång på 2050-talet. Trots det måste vi fundera på alternativen nu, eftersom bebisbristen i Finland kommer att leda till att det i framtiden finns för få som betalar pensionsavgifter.

Risku som kan försäkringsmatematik och pensionsfinansiering forskar i hur pensionsutgiften har balanserats i de länder där automatiska stabilisatorer är i bruk. Exempelvis Sverige håller avgiftsnivån stabil med hjälp av ett balansindex. Indexet påverkar både det kalkylmässiga pensionskapitalet och löpande ålderspensioner. Mekanismen uppfattar förändringar som en barometer: när finansieringen av pensionerna råkar i obalans, bromsas indexuppräknings av pensionerna eller pensionerna kan t.o.m. minska. När balansen återställts, upphör nedsänkningarna och pensionerna kommer tillbaka till sin normala nivå.

Så hjälper de automatiska stabilisatorerna till att hålla pensionsavgiften stabil när befolkningsstrukturen och ekonomin fluktuerar.

BÄTTRE STYR PÅ KOSTNADERNA

Stabilisatorer för finansieringsriskerna

I EN RAPPORT som Pensionskyddscentralen gett ut i höst presenteras stabiliseringsmekanismer med exempel från fem länder. Nederländerna, Japan, Kanada, Sverige och Tyskland står inför liknande utmaningar som Finland. Livslängden ökar och nativiteten ligger under befolkningens reproduktionsnivå.

Med hjälp av stabilisatorer har man i dessa länder kunna förutse kostnadsutvecklingen för pensionerna och förbättra riskfördelningen mellan förvärvsaktiva och pensionärer.

Rapporten finns att läsa på nätet:

Eläkkeiden rahoituksen automaattisista vakautusmekanismeista Alankomaissa, Japanissa, Kanadassa, Ruotsissa ja Saksassa. Eläketurvakeskuksen raportteja: 10/2020

Pensionssystemet kan fatta beslut. Staten är inte alltid att lita på.

Suvi-Anne Siimes, Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf

Foto: Mika Pakarinen

– En automatisk stabilisator är alltså inte ett renodlat nedskärningssystem. T.ex. i Sverige fungerar stabilisatorerna antingen som broms eller som gas beroende på situationen. I Finlands fall skulle det med stor sannolikhet ändå innebära att framtida pensionsutgifter skärs ner. Om man inte vill ha nedskärning av pensionerna som standardinställning i stabilisatorerna, borde avgiftsnivån höjas inom en nära framtid. Så skulle man kunna minska trycket att höja pensionsavgiften, som nu skjuts upp på framtiden, och osäkerheten om den framtida avgiftsnivån.

Risku ser inte heller nedskärningar som världens undergång. Man bör komma ihåg att stabilisatorerna förbättrar pensionslöftenas trovärdighet.

LIVSLÄNGDSKOEFFICIENTEN RÄCKER INTE ENSAM

I pensionssystemet i Finland har man redan kopierat en stabilisator från Sverige. Den hyvlar ned ålderspensioner som börjar inom de närmaste åren med fem procent. Det är inte en hel hundralapp som man får i plånboken nu heller, utan 95 euro. Räcker det inte att knipa bort en femma?

– Nej, det räcker inte. Den drastiskt minskade nativiteten i kombination med den låga räntenivån och den ökande livslängden kan på lång sikt leda till en ständig höjning av pensionsavgifter. Det är bara inte möjligt. En svag utveckling kan resultera i att man kan bli tvungen att skära i pensionsutgifterna med betydande lagändringar, räknar Risku, som är väl insatt i saken.

Sådana framtidsutsikter kan höja blodtrycket hos pensionstagarna. Risku tror ändå att folk med tiden vänjer sig vid trycket, eftersom stabilisatorerna trots allt skulle göra framtiden lättare.

– Jämna och förutsebara förändringar är rättvisare mot människorna än stora och otrevliga överraskningar. Det kan vara motiverat att anpassa pensionerna på ett måttligt sätt, om anpassningen ger visshet om att förmånen är hållbar, säger han.

Försiktighet är en dygd när man beslutar om finansieringen av pensionerna. Nu är vi mitt inne i coronakrisen. Vi måste först koncentrera oss på att klara av den.

Men när krisen är över kommer vi kanske inte att få se en återgång till politiken före krisen. Det kan hända att synen på riskfördelningen för finansiering förändras.

VEM BÄR RISKERNA?

Till skillnad från dem som är i förvärvsaktiv ålder har pensionstagarna dåliga möjligheter att påverkar sina inkomster. Kan finansiella risker i framtiden läggas på pensionstagarnas axlar? frågar vi Telas vd Suvi-Anne Siimes.

– Det betvivlar jag. Det är kanske lätt att överföra risker, men de försvinner inte utan realiserar någon annanstans, säger hon.

Hon anser att vi ska tänka på hur en stabilisering av pensionsfinansieringen påverkar hela pensionssystemet, inte bara arbetspensionerna.

– Om låginkomsttagares ekonomi under pensionärstiden blir ännu osäkrare, skapas det med tiden ett tryck att höja folkpensionerna. Medel- och höginkomsttagare skulle i sin tur kräva skattesubventioner för privata tilläggspensioner och annat eget sparande.

Siimes ser också incitamentproblem om pensionstagarnas risker ökar.

– Hos oss utgör arbetspensionen den primära inkomsten under pensionsåren. Om arbetspensionens betydelse för låginkomsttagarna minskar, kan också deras intresse för att betala pensionsavgifter och satsa på en lång yrkesbana minska.

Som den bästa lösningen på problemet med att stabilisera finansieringen ser Siimes fortfarande längre arbetsliv.

Även Risku bedömer att pensionstagarnas förmåga att bära risker är svagare än löntagarnas. Också där skulle han lita på stabiliseringsmekanismer.

– Det är inte en bra idé att hopa massiva risker på pensions tiden, utan hellre utjämna riskerna mellan olika befolkningsgrupper, svarar Risku.

KOMMER STATEN ATT SKÖTA SIN ANDEL?

Förr eller senare blir det ändå dags för en pensionsreform. Det blir när vi har en klarare bild om framtiden.

– Förhoppningsvis kommer man då ihåg hur hållbarhetsglappet lappades ihop efter finanskrisen. Den enda som då skötte sitt var pensionssystemet, säger Siimes.

På statens och kommunernas sida inleddes då många reformer som fortfarande inte är slutförda.

– Pensionssystemet kan fatta beslut. Staten är inte alltid att lita på.

Siimes har ett förflutet som finansminister i Paavo Lipponens regering kring millennieskiftet. Hon ser inte med blida ögon på en debatt där pensionssystemets och statens finansiering ställs mot varandra.

– Jag vill verkligen ifrågasätta tanken att pensionsavgifterna automatiskt tär på skattehöjningsmarginalen, säger hon.

Beskattningen och dess struktur måste ändras rätt snart oberoende av vad som sker med pensionsavgiften.

– Jag har svårt att se hur vi efter corona ska kunna gå vidare med den nuvarande skattestrukturen.

Siimes anser att huvuduppmärksamheten ska inriktas på selsättningen. Både för pensionssystemet och staten är det viktigt att arbetslivsdeltagande får upp till en nordisk nivå.

Risku nickar.

– Det viktigaste är att få folk i arbete.

Risku anser att de utgifter som hopar sig i framtiden på grund av nativitetsrasen ändå måste betalas gemensamt på något sätt.

– En stabilisering av pensionsavgifterna skulle vara en positiv signal till näringslivet och alla som investerar i Finland. Det är bra att tänka på att det också är en stor investering att bilda familj. Det skulle vara ett bekymmer mindre.

Siimes som rör sig i närheten av makten om pensionerna varnar ändå för alltför teknokratiska påhitt.

Frågor som gäller inkomstfördelning kan aldrig automatiseras. En sådan automatskärare hålls inte länge hel.

– Det lönar sig att skapa sådana stabilisatorer som medger beslutsfattarna valmöjligheter, understryker hon. ■

Det är kanske lätt att överföra risker, men de försvinner ingenstans.

Suvi-Anne Siimes, Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf

Vi arbetar med en **SERVICEATTITYD**

Karoliina Kiuru tillträdde i augusti som direktör med ansvar för den juridiska linjen vid Pensionsskyddscentralen.

TEXT ANNE IIVONEN | FOTO KAROLIINA PAATOS

Karoliina Kiuru siktar på resultat och tror på kraften i att arbeta tillsammans. Hon började arbeta på Pensionsskyddscentralen (PSC) i augusti. Kiuru leder den juridiska linjen, där ca 130 sakkunniga arbetar med juridiska frågor, internationella pensionsärenden, övervakning av försäkringen och rådgivning.

Hon är väl förtrogen med området. Sina gedigna kunskaper i pensionsjuridik vill hon göra till en del av den samlade pensionskunskapen på Pensionsskyddscentralen. Hon bidrar till att stärka PSC:s roll som producent av gemensamma tjänster för verkställigheten av pensionsskyddet.

Enligt Kiuru kommer man kanske inte tillräckligt ofta ihåg att betona att pensionssystemet genom sin verksamhet tryggar ett fungerande samhälle och producerar tillförlitliga tjänster för medborgarna.

–Hela samhället gagnas av att det är lätt att tjäna in pension och att det är pålitligt och fungerar bra. Förtroendet för det vi gör mäts till syvende och sist just vid dessa möten och betjäningssituationer med våra kunder.

Arbetspensionsförmånerna grundar sig på arbetsinkomsterna och tiden i arbetslivet och bildar en trygghet i ålderdomen, vid arbetsoförmåga och

vid en familjeförsörjares död. Arbetsgivarna betjänas genom att göra det enkelt att försäkra arbetstagarna.

URSPRUNGLIGEN skapades arbetspensionssystemet med tanke på den situation som rådde på 1960-talet. Med tiden uppstår det nya fenomen i samhället som ger anledning till ändringar. Då måste också pensionslagstiftningen kunna ändras. Kiuru betonar vikten av omsorgsfull beredning och beslut som grundar sig på ett faktaunderlag.

– Ingenting ändras på stundens ingivelse. Det tar tid att gå in för en ändring, bereda den och till slut ändra lagstiftningen. Ofta går det flera år innan någonting börjar röra på sig, säger hon.

I HÖST får riksdagen framför sig en regeringsproposition om en familjepensionsreform. Man har också sett ett behov att nedmontera flitfällor för sjukpensionerade personer genom att införa en s.k. lineär modell för delinvalidpensionen. Den ska behandlas i riksdagen nästa år.

Men det är inte allt. Den största reformen som är på gång på 2020-talet är en sammanslagning av kommunsektorns och den privata sektorns pensionssystem. Om den blir verklighet förenhetligas

”Hela samhället gagnas av att det är lätt att tjäna in pension och att det är pålitligt och fungerar bra.”

Pensionsskyddscentralen flyttar vid årsskiftet till Fiskehamnens Campus. Karoliina Kiuru leder juridiska linjen, som har 133 anställda, en dryg tredjedel av Pensionsskyddscentralens personal.

Karoliina Kiuru

- **Ålder:** 43
- **Arbete:** direktör vid Pensions-skyddscentralen sedan 1.8.2020 med ansvar för den juridiska linjen (juridiska ärenden, utländska pensionsärenden, övervakning, rådgivning). Kommer närmast från Keva, där hon arbetade åren 2004–2020, de sista fem åren som juridisk direktör.
- **Utbildning:** juris kandidat, avlägger som bäst en EMBA-examen i företagsledning vid Aalto-universitetet.
- **Familj:** Bor i Tomtekulla i Esbo med make, två barn (dotter 11 år, son 13) och spanielvalpen Luke.
- **Fritid:** friluftsliv med familjen, löpning, innebandy, ljudböcker.

Karoliina Kiuru tillträdde som juridisk direktör vid PSC i augusti. Hon tror på samarbete och dialog.

finansieringsunderlaget för pensionerna inom dessa sektorer.

– De rationella orsakerna är att finansieringen får bredare axlar och beredskapen inför risker i allmänhet förstärks, säger Kiuru.

Vårdreformen för också med sig många ändringar. Inom kommunsektorn syns redan ökande finansieringstryck, och därför är det ändamålsenligt att arbetsinkomster kan försäkras och försäkringsskyddet finansieras enligt samma principer oberoende av sektorgränser.

– Lagstiftarens mål är en stabilare och mer helgjuten helhet, säger Kiuru

TIDSPLANEN för sammanslagningen är inte ännu fastslagen. Man tror att den sker redan före år 2027. Den förbereds som bäst av en arbetsgrupp som utreder sammanslagningen. Arbetsgruppens mandatperiod fortsätter ännu år 2021. År 2022 kan lagen redan ha fått en gestalt.

– Regeringens proposition ser ut att bli färdig om ett drygt år. Sedan skickas den på remiss och

lagstiftningens konsekvenser bedöms ur många olika synvinklar, säger Kiuru.

Keva ska indelas så att ArPL-Keva utgör ett eget bolag. Då uppstår alltså ett nytt arbetspensionsförsäkringsbolag, som gör konkurrensen livligare. Nu spekuleras det redan i vilken spelposition det nya bolaget kommer att ta inom arbetspensionssystemet.

– Någonstans i närheten av de största. I utgångsläget torde de försäkrade inom kommunsektorn överföras till bolaget, drygt en halv miljon försäkrade, säger Kiuru.

Hon stöder sin uppfattning på arbetsgruppens rapport där det konstateras att solvenskapitalet för ArPL-Keva vid ingångstidpunkten skulle fastställas till ett belopp som motsvarar medianvärdet av arbetspensionsförsäkringsbolagens solvensgrader vid utgången av året före sammanslagningen. Likadant gjordes också när pensions-system senast sammanslogs och arbetspensionsbolaget Etera inledde sin verksamhet. Etera finns inte längre, eftersom det fusionerades med Ilmarinen år 2018.

Ombyggnaderna av it-systemen utgör randvillkor för reformerna.

Arbetet och familjen är viktiga för Karoliina Kiuru. Hon har fått arbeta med varierande och intressanta uppgifter.

Vid sammanslagningen överförs en större helhet till ArPL, men inte allt. Pensionslagen för den offentliga sektorn kommer fortfarande att gälla pensionskyddet för statens, kyrkans, FPA:s och Finlands Banks anställda. Det kommer att skötas genom ”Offentlig-Keva”, om det inte beslutas annorlunda under den fortsatta beredningen.

I allmänhet handlar pensionsreformer om ändringar av förmånerna. Så inte den här gången.

– Som en ändring på metanivå påverkar sammanslagningen av systemen finansieringen av ar-

betspensionerna och är därför en stor ändring inom sektorn.

KIURU BETONAR att beredningen av ändringar går i cykler. Vare sig ändringen är stor eller liten, måste it-systemen och registren alltid tas med i beredningen. Arbetsmarknadsorganisationernas förändringsvilja eller lagstiftarens tidsschema vid ministeriet är inte de enda som spelar in.

– Ombyggnaden av it-systemen utgör ofta ett randvillkor, eftersom det behövs för verkställigheten, säger Kiuru.

– Beredningsmaskineriet har vissa resurser, och man måste samtidigt hantera både utvecklingen av lagstiftningen och ändringarna i it-systemen. Allt kan inte göras på samma gång, utan tidsspannet för arbetet måste vara tillräckligt, poängterar hon.

BLAND SINA FÖRSTA uppgifter i Pensionskyddscentralens ledningsgrupp får direktören för den juridiska linjen medverka i utvecklingen av organisationen och arbetskulturen. Hösten är fylld med arbete. Pensionskyddscentralen förbereder sin flyttning från kontorstornet i Böle till Fiskehamnen i Helsingfors. Då förändras både arbetslokaliteterna och sätten att arbeta.

– Jag gillar tanken att vi kommer att kunna arbeta bland kunniga experter i en avslappnad och omedelbar atmosfär. Vårt nya kontor kommer att erbjuda goda möjligheter till det, säger Kiuru.

En sakkunnigorganisations viktigaste resurs är människorna. Men det räcker inte ensamt, anser Kiuru. Man måste också inse intressegruppernas behov och producera tjänster på ett sätt som gagnar dem.

– Vi vill utveckla och svara på de förväntningar som användarna av våra tjänster och våra intressegrupper har, säger Kiuru.

EN BAKGRUND som lagspelare i innebandy har utvecklat Karoliina Kiuus samarbetsfärdigheter och blick för spelet. Hon gillar en verksamhetskultur där människor kan utvecklas och dela kunskap i en uppskattande atmosfär.

Serven kommer inte alltid rätt i arbetslivet heller.

– Men om man är engagerad och beredd att lära sig, klarar man sig nog i arbetslivet.

Hon understryker att var och en ska våga utvecklas i arbetslivet oberoende av sin roll i arbetsgemenskapen.

– Det är också bra att utveckla sin förmåga till fördjupning. Då ser man glädjen och skönheten i vardagen. För mig betyder familjen mycket, den är det viktigaste utanför jobbet, säger hon.

Kiuru har fötterna på jorden.

– Jag tycker fortfarande om att röra på mig, men det kan inte längre kallas idrott. Det blir mest jogging och att skogsvandringar med hunden Luke. ■

FÖPL ÄR MYCKET MER ÄN EN PENSIONS FÖRSÄKRING

FöPL är en multiförsäkring som påverkar många öretagares vardag redan före pensionsåldern.

TEXT KATRI ISOTALO | ILLUSTRATION JOUKO OLLIKAINEN

Uöver ålderspension innehåller FöPL invalidpension och familjepension och dessutom den övriga inkomstrelaterade sociala tryggheten, såsom sjuk-, arbetslöshets- och föräldradagpenningar. Att de här förmånerna grundar sig på arbetsinkomsten är dock inte välkänt, enligt arbetspensionsbolagen.

ÄR BERTIL VERKLIGEN EN OPTIMIST?

Våra exempelpersoner Rita Røj och Bertil Blogg är båda födda år 1980 och arbetat som företagare sedan 25 års ålder. Rita har låtit fastställa sin arbetsinkomst till 35 000 euro om året. Hennes FöPL-försäkringsavgift

är ca 684 euro i månaden och på basis av den kommer hon att få ca 1 632 euro i månaden i ålderspension. Bertil är en optimist som inte tror att han kommer att bli sjuk eller arbetslös. Föräldradagpenning och familjepension har han inte ens tänkt på. Bertil betalar för sin FöPL-försäkring enligt minimiarbetsinkomsten, dvs. ca 8000 euro om året. Hans FöPL-avgift är bara 166 euro i månaden och på motsvarande sätt kommer den att ge en ålderspension på ca 396 euro i månaden.

Bertil optimism syns inte i vilken livslängd han väntar sig ha, eftersom privata pensionsbesparingar och placeringar inte beaktar den risken, att Bertil kommer att leva länge. FöPL-pensionen skulle Bertil få ännu efter sin 100-årsdag.

FÖRMÅNERNAS GRUNDAR SIG PÅ ARBETSINKOMSTEN

Precis som för löntagare bestäms sjukdagpenningen för företagare enligt arbetsinkomsten under de föregående 12 kalendermånaderna. Om Bertil och Rita råkar bli sjuka, får Bertil ca 724 euro i månaden i sjukdagpenning och Rita ca 1 900 euro i månaden på basis av sina arbetsinkomster.

Också ersättningen enligt företagares frivilliga olycksfallsförsäkring grundar sig på FöPL-arbetsinkomsten, liksom dagpenningen för yrkesinriktad rehabilitering.

Invalidpensionen är av samma storleksklass som ålderspensionen som grundar sig på arbetsinkomsten.

Bertil tycker det är klart att en risk för osäkra jobb och inkomster hör till när man är företagare. En företagare kan t.ex. inte permittera sig själv även om det inte kommer att finnas jobb på ett halvt år framöver. För att få arbetslöshetsförmåner måste en företagare i praktiken lägga ner företaget.

För att få inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning eller ens grunddagpenning måste företagaren ha en arbetsinkomst på 13 076 euro per år (år 2020). För att få inkomstrelaterad dagpenning måste företagaren dessutom vara medlem i en arbetslöshetskassa. Med företagarens minimiarbetsinkomst får man ingen arbetslöshetsdagpenning alls. Det man kan få är behovsprövat arbetsmarknadsstöd från FPA.

Företagarna i Finland har också föreslagit att den nedre gränsen för obligatorisk försäkring enligt lagen om pension för företagare ska höjas minst till det belopp som utgör den nedre gränsen för rätten till utkomststöd för arbetslösa.

Staten deltar i finansieringen

FÖRETAGARNAS och lantbruksföretagarnas avgifter fondernas inte. De årliga pensionsutgifterna borde kunna bekostas med de försäkringsavgifter som inflyter under respektive år. De räcker dock inte till, utan staten betalar en del av företagarnas och lantbruksföretagarnas årliga pensionsutgift.

Företagare betalar själva sina försäkringsavgifter, fastän hela avgiften är i samma storleksklass som ArPL-avgiften som fördelas mellan arbetstagaren och arbetsgivaren. Företagare betalar 24,1 procent av sin arbetsinkomst i FöPL-försäkringsavgift i åldern 18–67 år. Enligt en övergångsbestämmelse som gäller till år 2025 är avgiften dock 25,6 procent i åldern 53–62 år. Nya företagare får rabatt på avgiften i fyra år och betalar då 18,8 procent av arbetsinkomsten i FöPL-avgift.

Underförsäkring, dvs. att FöPL-avgiften knyts till en arbetsinkomst som är mindre än den verkliga, avsaknad av fondering och en ökning av FöPL-utgiften till följd av att befolkningen åldras har lett till att de inflytande FöPL-avgifterna inte räcker till för att täcka FöPL-utgifterna. Därför ökar statens stöd till FöPL-systemet.

TRYGGHET FÖR HELA FAMILJEN

Många vet att det finns livförsäkringar, men inte ens närpå alla företagare vet vilken roll FöPL-avgifterna spelar för familjepensionen. I vårt exempel skulle Rita Røjs efterlevande make och två barn få sammanlagt ca 1 680 euro i månaden i familjepension. I Bertil Bloggs fall skulle familjepensionen vara endast ca 380 euro i månaden.

Enligt nuvarande lagstiftning får en efterlevande make efterlevandepension livet ut, om han eller hon inte ingår nytt äktenskap före 50 års ålder. Efterlevandepensionen påverkas också av den efterlevande makens egen pension. Barn får barnpension till 18 års ålder.

MAN KAN SKÖTA FÖRETAGET UNDER FÖRÄLDRALEDIGHETEN

Lyckligtvis finns det också trevligare saker i livet än arbetslöshet, sjukdom och död – t.ex. barn.

Företagarens moderskaps- och faderskapspenning och föräldrapenning grundar sig också på FöPL-arbetsinkomsten.

När arbetsinkomsten beräknas beaktas de 12 föregående kalendermånaderna. Det är alltså inte optimalt att vänta på vad graviditetstestet visar innan man ser till FöPL-arbetsinkomsten. När Rita blir föräldraledig kan hon vara glad för att ha hållit arbetsinkomsten på en jämn nivå. Med en arbetsinkomst på 35 000 euro får hon ca 2 625 euro i månaden som moderskapspenning och sedan ca 2 042 euro i månaden i föräldrapenning. Med en minimiarbetsinkomst är föräldrapenningen densamma som sjukdagpenningen, dvs. ca 724 e/mån.

FöPL-pensionen skulle Bertil få ännu efter sin 100-årsdag.

En detalj som få känner till är också att föräldralediga företagare kan arbeta andra dagar än vardagar utan att dagpenningen påverkas. ■

Exemplen Rita Røj och Bertil Blogg grundar sig på ett seminarium om företagarnas pensioner som Arbetspensionsförsäkrarna Tela ordnade i oktober. I de förenklade beräkningarna beaktas bl.a. livslängdkoefficienten och den lägsta pensionsåldern, men inte lönekoefficienten eller framtida indexhöjningar.

Arbetsinkomsten bestämmer pensionens nivå

FÖPL STÅR för lagen om pension för företagare. Företagare ska teckna en FöPL-försäkring, om deras företagarearbetsinkomst överstiger ca 8 000 euro per år (gränsen fastställs årligen). Den övre gränsen för försäkrad inkomst är ca 180 000 euro per år.

FöPL-arbetsinkomsten ska motsvara en jämförbar löneinkomst, dvs. den lön som företagaren skulle få för motsvarande arbete som anställd eller som hen skulle betala till en utomstående för samma arbete. Pensionsförsäkringsbolaget fastställer den arbetsinkomst som företagaren uppger. Företagaren är själv skyldig att meddela om värdet av arbetet förändras, dvs. hålla arbetsinkomsten uppdaterad.

Företagarpensionen tillväxer under hela yrkesbanan enligt samma princip som arbetstagarnas pension. Om arbetsinkomsten är liten, blir också pensionen liten.

Borde de som uppnått pensionsåldern fundera på fritidens pris?

Pensionsåldern är uppnådd, men jobb och arbetsförmåga finns. Ska jag gå i pension nu eller senare? Högre inkomster eller mera fritid? Vad är fritidens pris?

Heikki Tikanmäki
Utvecklingschef
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

DEN SOM UPPNÅR den lägsta pensionsåldern och är fortfarande arbetsför står inför ett val. Om man jobbar vidare, blir den framtida pensionen större i och med att man tjänar in mera pension. Dessutom höjs uppskjuten pension med uppskovsförhöjningen. Som pensionerad skulle man å andra sidan ha mera fritid och möjlighet att göra sådant som man gillar.

I den här artikeln försöker jag belysa hurdana tilläggsinkomster den avstår från som arbetar fram till sin lägsta pensionsålder men går i pension genast när det är möjligt. Med andra ord svarar jag på frågan vad fritidens pris är för den som går i pension.

För enkelhetens skull visar jag resultat endast om effekterna av att pensionen skjuts upp med ett år. Kalkylerna har gjorts med Pensionsskyddscentralens ELSI-mikrosimuleringsmodell. De publiceras i en rapport i december.

HUR INKOMSTERNA förändras under slutet av livscykeln kan studeras med olika inkomstbegrepp. Vi kan välja att endast intressera oss för hur pensionen förändras eller också ta med löneinkomsterna så att personens bruttoinkomster beaktas. Om vi dessutom beaktar inkomstskatten kan vi också studera nettoinkomsten.

Penningsummor som betalas vid olika tider kan göras jämförbara genom att räkna räntan på dem. Här använder jag två procents realränta, men i rapporten ingår också kalkyler med alternativa räntesatser.

Studien omfattar personer som arbetar stadigvarande till den lägsta pensionsåldern för sin åldersgrupp och inte ännu får någon pension. I kalkylen antar jag att de arbetar med samma lönenivå

*Ett års uppskov
ökar summan av
pensionerna under
resten av livet i
allmänhet med
tre procent.*

ETT ÅRS UPPSKOV ökar summan av pensionerna under resten av livet i allmänhet med tre procent. Det är typiskt att det första uppskovsåret ökar pensions kapitalvärde mest. Effekten av ett uppskovsår minskar litet om uppskovet förlängs.

I kalkylen ökar ett uppskov pensionerna för personer födda år 1954 mindre än för andra åldersgrupper. Förklaringen kan låta ganska slumpmässig: vid den tiden då denna åldersgrupp gick i pension ökade reallönerna långsamt, vilket gör att indexeringsmekanismen för pensionerna försvagar incitamenten att skjuta upp pensionen. Detta diskuterades i medierna i slutet av år 2017, då de som är födda år 1954 stod inför detta val.

Om man endast studerar arbetspensionen får man bara en partiell bild av hur inkomsterna förändras. Om man skjuter upp pensionen och fortsätter arbeta, får man också lön för arbetet. Den progressiva beskattningen tar sin bit av inkomsterna av arbetet och den högre månadspensionen.

Trots det ökar ett extra arbetsår nettoinkomster under slutet av livscykeln klart mer än bara arbetspensionen, upp till 10 procent. (figur 2). ■

under uppskovstiden. Resultaten här gäller endast åldersgrupper vilkas lägsta pensionsålder är ett jämnt årtal, men de kan i tillämpliga delar generaliseras också för andra åldersgrupper.

Figur 1 visar hur mycket det sammanlagda beloppet av arbetspensionerna under resten av livet förändras till följd av att man skjuter upp pensionen och arbetar vidare. På aktuarierspråk kallas detta sammanlagda belopp för pensions kapitalvärde.

Pensionsåldern höjs steg för steg

- Man kan gå i ålderspension efter att ha nått den lägsta åldern för ålderspension för sin åldersgrupp:
  - 63 år för personer födda 1956
  - 63 år för personer födda 1956
  - 65 år för personer födda 1964
  - 66 år för personer födda 1973 (prognos)
  - 67 år för personer födda 1984 (prognos)
- Om man skjuter upp pensionen, beräknas en uppskovsförhöjning på 0,4 % till pensionen för varje månad med vilken pensionen senareläggs.
- För arbete efter den lägsta pensionsåldern tillväxer pension enligt den normala intjäningsprocenten 1,5 till den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten.

KOMMENTAR:

De som lever länge har nytta av ett uppskov

KALKYLerna här hjälper till att åskådliggöra hurdana inkomster en person i pensionsåldern i snitt avstår från genom att gå i pension före den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten. Det finns visserligen skillnader mellan individer och grupper. En tumregel är att grupper som lever länge har den största nyttan av att skjuta upp pensionen. Incitamenten att skjuta upp pensionen är i synnerhet bättre för kvinnor än för män.

Kalkylen tar emellertid inte ställning till vilka beslut individen bör ta. Vad som är rätt beslut beror i sista hand på vars och ens personliga preferenser.

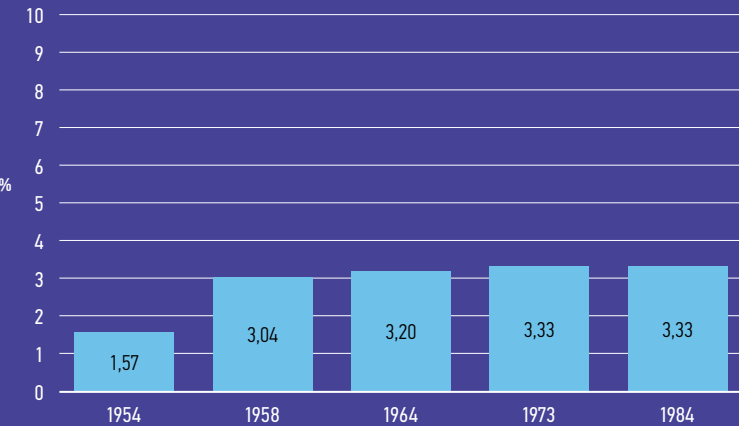
På individnivå kan det förstås också hända att en person som skjuter upp sin pension avlider under den tiden och får ingen pension till slut. Å andra sidan kan en individ också leva exceptionellt länge och får då njuta av frukterna av uppskovet längre i form av en större månatlig pension. Enligt simuleringarna verkar största delen ha större nytta av det än genomsnittet.

Heikki Tikanmäki

Figur 1

Förändringen av arbetspensionsinkomsternas summa under resten av livet vid uppskjuten pension och fortsatt arbete under ett år efter födelseårskull.

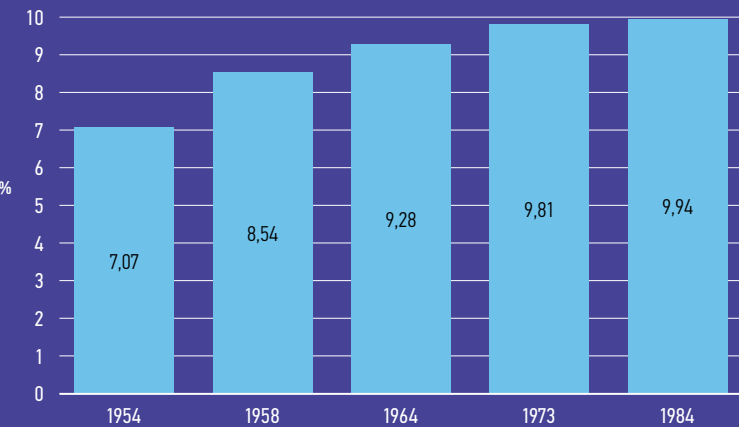
(Källa: Pensionsskyddscentralen)

Figur 2

Förändringen av nettoinkomsternas summa under resten av livet vid uppskjuten pension och fortsatt arbete under ett år efter födelseårskull.

(Källa: Pensionsskyddscentralen)

Jorden runt

Pensionsnyheter från olika källor jorden runt och presentationer av pensionssystemen i andra länder Läs mer på www.etk.fi.

Mika Vidlund | Antti Mielonen | Tero Uusimäki
Skribenterna arbetar som sakkunniga inom
Pensionsskyddscentralens team för internationell
jämförelse.

LANDSPRESENTATION

SVERIGE

- **Livslängd:** kvinnor 84 år, män 81 år
- **Medelpension:** 1 660 euro i månaden
- **Pensionsålder:** flexibel från 62 års ålder för arbetspension, 65 år för garantipension

Pensionsåldern är knuten till livslängden

ARBETSPENSIONSSYSTEMET I SVERIGE består av inkomstpension och premiepension. Dessutom omfattas nästan 90 procent av löntagarna av arbetsmarknadsbaserad tjänstepension.

Garantipensionen är arbetspensionsavhängig. Sjukpensionerna är en del av sjukförsäkringen. Efterlevandepension beviljas på viss tid.

Ålderspensionen är avgiftsbestämd. Pension tillväxer på inkomsterna upp till inkomsttaket enligt en fast avgift på 18,5 procent, 16 procentenheter till inkomstpensionen och 2,5 procentenheter till premiepensionen. Det finns ett inkomsttak på ca 4 000 euro i månaden. Avgiften är inte flexibel, men inkomstpensionen är det så att den anpassas till den ekonomiska balansen i inkomstpensionssystemet. Premiepensionen bestäms enligt utvecklingen på aktiemarknaden.

I genomsnitt är totalpensionen, inklusive tjänstepension som komplement till den lagstadgade pensionen, ca 1 660 euro i månaden, ca 1 400 bland kvinnor och nästan 2 000 bland män.

Fr.o.m. år 2020 höjs åldersgränsen för ålderspension steg för steg från 61 till 63 år och fr.o.m. år 2026 knyts pensionsåldern till den utvecklingen av den förväntade livslängden. Både inkomst- och premiepensionen kan också tas ut som partiell pension.

Ålders- och familjepensionerna administreras av Pensionsmyndigheten och sjukpensionerna av Försäkringskassan. Skatteverket tar ut pensionsavgifterna. De försäkrade kan välja mellan ca 480 placeringsfonder för sitt premiepensionskonto.

The Baltic Times 20.10.
Riigikohus 20.10.

SVERIGE

Indexhöjning och även nivåhöjning utlovas

ARBETSPENSIONERNA höjs med 0,5 procent och garantipensionerna med 0,6 procent år 2021. Pensionsmyndighetens preliminära beräkningar av arbetspensionsindexets förändring visade på minus ännu i början av året.

Dessutom utlovas en nivåhöjning av pensionerna i september 2021. Den grundar sig på ett löfte som statsminister **Stefan Löfven** gav 1.5.2018 om en 600 kronors bruttohöjning av pensionerna. De som får 11 000–14 000 i månaden i pension ska få höjningen till fullt belopp. Om pensionen är högre än så, blir höjningen mindre. Ingen höjning betalas, om pensionen är högre än ca 17 000 kronor.

Sammanlagt berör höjningarna 1,2 miljoner pensionstagare

Dagens industri 18.9.
Pensionsmyndigheten 16.10. och 23.10.

IRLAND

Regeringen backar om höjning av pensionsåldern

IRLANDS regering har meddelat att höjningen av pensionsåldern senareläggs. Avsikten var att höja pensionsåldern till 67 år i början av januari, men den hålls tills vidare vid 66 år.

Pensionsåldern blev ett betydande tema inför vårens parlamentsval, när partiet *Fianna Fáil* ville upphäva den föregående regeringens beslut att höja pensionsåldern och *Fine Gael* ville höja pensionsåldern.

Den nya koalitionsregeringen, som kompletterad av de gröna består av tre partier, lyckades dock i somras komma överens om att skjuta upp höjningen och tillsätta en pensionskommitté som ska dryfta både frågan om pensionsåldern och pensionssystemets hållbarhet.

Kommitténs rapport förväntas bli färdig till sommaren 2021.

Irish Times 13.10.

STORBRITANNIEN

OECD rekommenderar indexreform

OECD REKOMMENDERAR att Storbritannien ändrar pensionsindex från det nuvarande "trippellåset" till indexering enligt löneutvecklingen. Enligt OECD:s landsrapport är trippellåsjusteringen för dyr i ett samhälle som åldras och plågas av coronapandemin.

Enligt OECD skulle indexändringen fördela kostnaderna jämnare i samhället och förbättra hållbarheten i de offentliga finanserna. Samtidigt skulle den ändå göra det möjligt för pensionstagarna att bli delaktiga av att den allmänna levnadsstandard höjs.

Trippellåsmekanismen trädde i kraft år 2010 och innebär att pensionerna årligen justeras enligt antingen lönerna, inflationen eller 2,5 procent beroende på vilken av dessa som är högst.

IPE 17.10.
Yahoo Finance UK 14.10.

ISRAEL

Tredje bästa pensionssystemet

ISRAEL KOM på tredje plats när den för första gången deltog i Mercer CFA Institute Global Pension Index-jämförelsen, som mäter pensionssystemens tillräcklighet, hållbarhet och administration.

Strukturellt motsvarar pensionssystemet i Israel konceptet i andra länder som klarat sig bra i jämförelsen. Den bosättningsbaserade folkpensionen är relativt hög och kompletteras av en fullt fonderad avgiftsbestämd arbetspension. Dessutom är befolkningsstrukturen ung och det totala fruktsamhetstalet (3,0) är det högsta bland länderna i jämförelsen.

I Israel blev arbetspensionen obligatorisk först år 2008. Då var pensionsavgiften för lönen upp till lönetaket 2,5 % men har snabbt höjts till nuvarande 18,5 %.

Etk.fi 19.10.
OECD PaG 2019

ESTLAND

Fondpensionslagen inte mot grundlagen

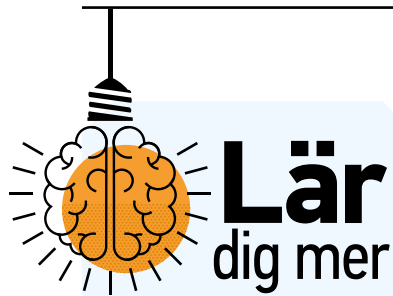
ESTLANDS HÖGSTA DOMSTOL (Riigikohus) ansåg i sitt beslut att lagen om en reform av fondpensionssystemet inte strider mot grundlagen, även om den bryter mot rätten till jämlikhet, rätten till egendom och friheten att bedriva affärsverksamhet.

Estlands president har krävt att det undersöks om lagen överensstämmer med grundlagen. Enligt den lag som förväntas träda i kraft kan bl.a. inbetalningarna till fondpensionen avbrytas, den försäkrade kan själv välja placeringsobjekten eller be att få ta ut de inbetalda medlen.

Personer som är födda före år 1983 kan också fortfarande frivilligt ansluta sig till systemet.

The Baltic Times 20.10.
Riigikohus 20.10.

Lär dig mer

STÄRK DIN SAKKUNSKAP!

PSC är en kunnig och pålitlig utbildare i pensionsfrågor. Lär dig nytt genom självstudier! Exempel på våra webbkurser:

- Suomen työeläkejärjestelmäästä lyhyesti
- The Finnish Earnings-related Pension System
- Eläkealan tuntemusta eläkesäätiöiden ja -kassojen hallitusten jäsenille.

Anmäl dig på nätet
www.etk.fi/koulutus

0,94984

LIVSLÄNGDSKOEFFICIENTEN (0,94984) minskar ålderspensioner enligt arbetspensionslagarna som nästa år eller senare beviljas personer födda år 1959 med 5,016 procent. På det sättet anpassas arbetspensionerna till den ökande livslängden.

Den som arbetar fram till sin målsatta pensionsålder får hela sin intjänade pension till fullt belopp. För dem som är födda år 1959 är den målsatta pensionsåldern 65 år och 5 månader.

Pensionssystemens TOP 5

Global Pension Index 2020

	Placering	Tillräckliga pensioner Placering	Hållbart system Placering	Tillförlitlig förvaltning Placering
	1. Nederländerna (82.6)	1. (81.5)	2. (79.3)	3. (88.9)
	2. Danmark (81.4)	2. (79.8)	1. (82.6)	12. (82.4)
	3. Israel (74.7)	12. (70.7)	4. (72.4)	7. (84.2)
	4. Australien (74.2)	14. (66.8)	3. (74.6)	6. (85.5)
	5. Finland (72.9)	10. (71.0)	11. (60.5)	1. (93.5)

(Källa & närmare information: www.mercer.com/globalpensionindex)

Länderna jämförs i fråga om pensionernas tillräcklighet, systemets hållbarhet och förvaltningens tillförlitlighet.

Ansvarsfullhet ökade transparensen

FINLANDS pensionssystem har än en gång fått erkänsla som det mest tillförlitliga och transparenta i världen. I den internationella jämförelsen Global Pension Index, som offentliggjordes i oktober, studeras pensionsystemen i olika länder ur tre perspektiv: pensionernas tillräcklighet, systemets hållbarhet och förvaltningens tillförlitlighet.

Finland är känt för en tillförlitlig och transparent administration. Inom detta delområde fick Finland rentav bättre poäng än i fjol. Pensionsbolagens principer och praxis för ansvarsfulla placeringar höjde poängen ytterligare en aning från den redan tidigare höga nivån. Det var redan den sjunde gången som Finland nådde första plats på den här punkten.

HOLLANDS pensionssystem utsågs till bäst i världen redan för tredje gången i rad. Danmark blev tvåa. Trea blev Israel, som deltog för första gången och gick förbi Australien och Finland med några poäng. Finlands placering sjönk med ett pinnhål från föregående år till femte plats. Grannländerna Sverige och Norge samt Singapore landade alla bakom Finland med samma poängtal.

Finland blev femma i tävlingen, fast det inte skedde några stora förändringar i det sammanlagda poängantalet jämfört med året innan. Höjningen av folk- och garanti-pensionen som trädde i kraft i början av år 2020 syns inte ännu i jämförelsen.

– Lägre nativitet än i andra länder försvarar det finländska pensionssystemets hållbarhet i den här jämförelsen, säger direktör **Jaakko Kiander** på Pensionsskyddscentralen.

Som utvecklingsobjekt inom pensionsystemet räknar Global Pension Index bl.a. en ökning av hushållens sparande, en höjning av fonderingsgraden för arbetspensionsavgifterna och en förbättring av sysselsättningsgraden bland äldre personer.

I Finland är sysselsättningsgraden bland 55–64-åringar klart lägre än i de övriga nordiska länderna. T.ex. jämfört med Sverige är sysselsättningsgraden bland äldre personer i Finland (67 %) tio procentenheter lägre.

Mercer CFA Institute Global Pension Index (MCGPI) är en årlig internationell jämförelse av pensionssystem. I jämförelsen deltog 39 länder.

Arbetspensionsavgifterna ändras inte

OCKSÅ nästa år är arbetspensionsavgiften i genomsnitt 24,4 procent av lönen. Avgiften är indelad i arbetsgivarens och löntagarens andelar.

Arbetsgivares genomsnittliga avgift är 16,95 procent av lönesumman. Som en stimulansåtgärd under coronakrisen har arbetsgivarnas avgift dock sänkts med 2,6 procentenheter från och med maj. Sänkningen är temporär och slutar gälla vid utgången av år 2020.

Löntagare i åldern 53–62 år betalar en höjd avgift, 8,65 procent av lönen. Före 53 och efter 62 års ålder betalar löntagarna 7,15 procent av lönen.

Företagarnas och lantbruksföretagarnas avgifter ändras inte heller utan är 24,10 procent och 25,60 procent i åldern 53–62 år. ■

Arbetspensionerna räknas upp med ca en halv procent

ARBETSPENSIONINDEXET höjer de löpande arbetspensionsförmåner med ca 0,5 procent. År 2021 har arbetspensionsindexet poängtalet 2631 och höjer de löpande arbetspensionerna med ungefär en halv procent. Arbetspensionsindex räknas så att förändringen i lönerna väger 20 procent och förändringen i prisnivån 80 procent.

Social- och hälsovårdsministeriet fastställde samtidigt lönekoeficienten till 1,465. Jämfört med år 2020 stiger lönekoeficienten med ca 1,3 procent. Lönekoeficienten används för beräkningen av den blivande arbetspensionen. Med den justeras årsarbetsinkomsterna till nivån enligt pensionens begynnelseår. Lönekoeficienten räknas så att förändringen i lönerna väger 80 procent och förändringen i prisnivån 20 procent.

Förmåner som knutits till arbetspensionsindex är pensioner enligt arbetspensionslagarna, vissa ersättningar enligt militärskadelagen, avträdelsepensioner och avträdelsestöd. ■

MÅNADENS TWEET

UTNÄMNINGAR

Sjömanspensionskassan

► Styrelsen för Sjömanspensionskassan (SPK) har utnämnt magistern i samhällsvetenskaper **Jari Puhakka** till verkställande direktör fr.o.m. 1.1.2021. Han kommer närmast från posten som placeringsdirektör vid SPK. Den nuvarande verkställande direktören Kari Välimäki går i pension vid årets slut.

Puhakka har gjort sig förtrogen med sjöfartsbranschen i sin nuvarande uppgift i mer än två års tid. Han har arbetat i sammanlagt mer än 30 år i olika uppgifter inom placeringsverksamhet och i mer än 13 år inom arbetspensionssystemet. Han har också omfattande erfarenhet av ledarskap inom olika organisationer.

Pensionsskyddscentralen

► JK **Karoliina Kiuru** har utnämnts till direktör vid Pensionsskyddscentralen fr.o.m. 1.8. Hon leder den juridiska linjen och tillhör ledningsgruppen.

► SVM **Johanna Lindeman** har utnämnts till enhetschef på Pensionsskyddscentralens avdelning för registertjänster fr.o.m. 12.8.

► FM, socionom (YH) **Reetta-Kaisa Lehtinen** har utnämnts till utvecklingschef på Pensionskyddscentralens avdelning för registertjänster fr.o.m. 12.8.

Ilmarinen

► ML, specialistläkaren i psykiatri **Anna Eskola** har utnämnts till sakkunnigläkare på avdelningen för försäkringsmedicin på linjen för hantering av risken för arbetsförmåga och rehabilitering.

► ML, specialistläkaren i företagshälsovård **Heidi Furu** har utnämnts till ledande sakkunnig på avdelningen för försäkringsmedicin på linjen för hantering av risken för arbetsförmåga och rehabilitering.

► EK **Henri Haltsonen** har utnämnts till kundchef på linjen kundrelationer och kanaler.

► FD, HVM **Johanna Koroma** har utnämnts till ledande sakkunnig på avdelningen för förutseende och forskning på linjen för hantering av risken för arbetsförmåga och rehabilitering.

► MBA **Mikko Koskinen** har utnämnts till avdelningsdirektör på avdelningen placerings-system på placeringslinjen.

► DI **Pekka Laaksonen** har utnämnts till kundchef på linjen kundrelationer och kanaler.

► PsM **Simo Levanto** har utnämnts till sakkunnigpsykolog på avdelningen för förutseende och forskning på linjen för hantering av risken för arbetsförmåga och rehabilitering.

► AFM **Karoliina Lindroos** har utnämnts till chef för ansvarsfull placering på placeringslinjen.

► Doc., TD, EM **Anssi Smedlund** har utnämnts till ledande sakkunnig på avdelningen för förutseende och forskning på linjen för hantering av risken för arbetsförmåga och rehabilitering.

► AVM **Mari Tuomikoski** har utnämnts till kundchef på linjen kundrelationer och kanaler.

LPA

► Vicehäradshövding **Sonja Liljus** har utnämnts till chef för juridiska ärenden på LPA fr.o.m. 1.1.2021 då den nuvarande chefen för juridiska ärenden går i pension.

► FD **Henri Virtanen** har utnämnts till riskhanteringschef på LPA fr.o.m. 1.9.2020. Virtanen fortsätter också med matematikeruppgifter på LPA vid sidan av riskhanteringsuppgifterna.

► JM **Hanna-Maria Keskinen** har utnämnts till compliance officer på LPA fr.o.m. 1.9.2020.

Pensionsskyddscentralens publikationer www.etk.fi/julkaisut

Miten hyvin eläkeasiat ja vuoden 2017 eläkeuudistus tunnetaan?

Kyselytutkimus eläketurvaan liittyvistä näkemyksistä.

I undersökningen studeras hur väl finländarna känner till pensionsfrågor utifrån både deras subjektiva upplevelse och deras detaljkunskaper om pensionssystemet. Dessutom utreds deras kunskaper om 2017 års pensionsreform och uppfattningar om hur sporrande förtidsminskningen och uppskovsförhöjningen är.

Författare: Sanna Tenhunen, Ilari Ilmakunnas, Susan Kuivalainen, Jyri Liukko, Jaakko Mustonen och Liisa-Maria Palomäki
Serie: Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 04/2020

Eläkkeet ja sukupuolten tasa-arvo – miesten ja naisten eläke-ero eri ikäluokkien esimerkitapauksilla

Med hjälp av exempelfall studeras pensionerna för män och kvinnor födda åren 1955, 1965, 1975 och 1995 och faktorerna bakom skillnaderna i pensionerna. Barnavårdstidernas inverkan på pensionsskillnaderna mellan könen beskrivs genom att beräkna olika långa barnavårdstider för exempelfallen.

Författare: Suvi Ritola
Serie: Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 03/2020

Lakisääteisen työeläkevakuutuksen vakuutustekniikkaa

I handboken presenteras hur centrala principer inom arbetspensionssystemet, såsom partiell fondering och decentraliserad verkställighet, påverkar försäkringstekniken. Beräkningsgrunderna, solvensreglerna och bakgrunden till dem tas också upp.

Författare: Marko Lehtovirta
Serie: Eläketurvakeskuksen käsikirjoja 01/2020

ÄRLIGEN UTKOMMANDE

Muuttuva vanhuuseläkeikä: ikärajamuutosten seurantalasto 2019

I rapporten följs förändringen av den lägsta åldersgränsen för ålderspension och dess inverkan på pensionsövergångarna och utträdet från arbetslivet.

Författare: Jari Kannisto
Serie: Eläketurvakeskuksen tilastoja 11/2020

Työeläkeindikaattorit 2020

Pension Indicators 2020

Statistik över pensionstagarna i Finland 2019

Statistical yearbook of pensioners in Finland 2019

HOS ANDRA UTGIVARE

Perustoimeentulotukea saavat vanhuuseläkeläiset

I artikeln studeras personer som är i pensionsåldern och har sökt utkomststöd efter det att administrationen av utkomststödet överfördes till FPA. I den analyseras hur allmänt det är att få utkomststöd och till vilka ändamål det söks samt antalet anmälningar om servicebehov i förhållande till den övriga befolkningen under en tvåårsperiod.

Författare: Susan Kuivalainen ja Minna Ylikännö
Publikation: Korpela, T. & Heinonen, H.-M. & Laatu, M. & Raittila, S. & Ylikännö, M. (red.) Ojista allikkoon? Toimeentulotukiuudistuksen ensi metrit. Kela: Helsinki 2020, 302-328.